

Hänvisning

Er begäran om utlåtande 30.6.2025

VN/35827/2024

Social- och hälsovårdsministeriet

PB 33

FIN-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson

Marcus Söderholm, telefon +358 (0)18 25000 (växel)

marcus.soderholm@regeringen.ax

registratorskontoret.shm@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården**Bakgrund**

Landskapsregeringen har 30.6.2025 mottagit en begäran om utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet angående utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården.

I propositionen föreslås att lagen om yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården ändras så att lagstiftningen i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering möjliggör mottagande av internationellt bistånd inom social- och hälsovården.

Dessutom föreslås tekniska ändringar i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården som behövs på grund av reformen av statens regionförvaltning. Därtill föreslås en precisering i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården gällande bemyndigandet att utfärda förordning.

Lagstiftningsbehörigheten

Då riket inte, i enlighet med 59 § 1 mom. självstyrelselag (1991:71) för Åland begärt Ålands lagtings bifall till Nordatlantiska fördraget eller något Natoavtal så har fördraget och tillhörande bestämmelser inte heller trätt i kraft på Åland inom de områden som faller inom åländsk behörighet. Detta medför att varken landskapsmyndigheter så som Ålands hälso-

och sjukvård eller landskapstjänstemän har några skyldigheter kopplade till fördraget, Natoavtal eller rikslagstiftning där skyldigheter implementeras. Finlands anslutning till försvarsalliansen Nato har inte heller förändrat Ålands status som demilitariserat och neutraliserat område.

Enligt 18 § 12 punkten självstyrelselagen har landskapet behörighet i fråga om hälso- och sjukvård, med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkterna. Till rikets behörighet hör 27 § 24 punkten, 29 punkten, administrativa ingrepp i den personliga friheten, smittsamma sjukdomar hos människor, kastrering och sterilisering, avbrytande av havandeskap, konstbefruktnings och rättsmedicinska undersökningar samt 30 punkten behörigheten att vara verksam inom hälso- och sjukvården, apoteksväsendet, mediciner och produkter av läkemedelstyp, narkotiska ämnen samt framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål.

Av 18 § 13 punkten i självstyrelselagen framgår att socialvård tillhör landskapets lagstiftningsbehörighet.

Enligt 27 § 4 punkten har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9 a kap., vilka berör internationella förpliktelser och ärenden som gäller Europeiska unionen.

Av 27 § 34 punkten i självstyrelselagen framgår att riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om försvarsväsendet, ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet, försvarstillstånd och beredskap inför undantagsförhållanden.

Enligt republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (900/2000) framgår enligt 1 § att de förberedande förvaltningsuppgifter och de förberedande uppgifter av annat slag som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden skall i landskapet Åland skötas gemensamt av rikets och landskapets myndigheter i enlighet med vad som bestäms i denna förordning. Förordningen gäller enbart förberedelser inför undantagsförhållanden inom rikets behörighet samt inte direkt sådana uppgifter som ska skötas under undantagsförhållanden.

Landskapsregeringens yttrande

Regeringens proposition rör rättsområden där riket primärt har lagstiftningsbehörighet. Yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården hör till rikets lagstiftningsbehörighet medan yrkesutbildade inom socialvården hör till åländsk lagstiftningsbehörighet. Därtill hör

beredskapen inför undantagsförhållanden till rikets lagstiftningsbehörighet samtidigt som störningssituationer i normal under normala förhållanden till åländsk behörighet.

I sammanhanget vill landskapsregeringen lyfta fram att riket inte, i enlighet med 59 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991), begärt Ålands lagtings bifall till Nordatlantiska fördraget eller något Natoavtal samt att Finlands anslutning till försvarsalliansen Nato inte heller har förändrat Ålands status som demilitariserat och neutraliserat område. Detta medför att varken landskapsmyndigheter så som Ålands hälso- och sjukvård eller landskapstjänstemän har några skyldigheter kopplade till fördraget, Natoavtal eller rikslagstiftning där skyldigheter implementeras.

Gällande de tekniska ändringar som görs med anledning av reformen av statens regionförvaltning konstaterar landskapsregeringen att det enligt propositionen framgår att det inte har några självständiga konsekvenser för vare sig statens eller landskapet Ålands myndigheters uppgifter utan att dessa kommer vara oförändrade. Landskapsregeringen konstaterar att det i dagsläget finns en del gränsdragningsfrågor utifrån den nuvarande överenskommelseförordningen som behöver ses över i samband med de ändringar som planeras enligt reformen. Möte kring revidering av överenskommelseförordning planeras men landskapsregeringen vill ändå lyfta fram detta eftersom det är av yttersta vikt att vi får till en revidering innan lagändringarna träder i kraft.

Av särskild vikt är landskapsregeringens roll i förhållande till den kommande Tillstånds- och tillsynsverket. I dagsläget intar landskapsregeringen, på samma sätt som regionförvaltningsverket, en underliggande roll gentemot Valvira som sköter om registren över de yrkesutbildade, styr och övervakar på riksnivå de yrkesutbildade, ger påföljder av felaktigt förfarande (förutom anmärkning eller uppmärksamgörande) samt en mängd ytterligare uppgifter. Med tanke på att de uppgifter som Valvira och regionförvaltningsverken sköter i dagsläget förs över till det nya tillstånds- och tillsynsverket behöver förtydliganden göras för att säkerställa att nuvarande lösning där landskapsregeringen sköter de uppgifter som hör till regionförvaltningsverken kvarstår. Landskapsregeringen ser det som positivt att en dialog med ministeriet redan förts under våren och att vi är överens om behovet av att specificeras vilka uppgifter som ska föras över till landskapsregeringen och vilka uppgifter ska i fortsättning skötas av det nya Tillstånds- och tillsynsverket. Emellertid kan det vara relevant att omnämna detta i propositionen och att det redan i dagsläget finns en överenskommelseförordning vilket innebär att landskapsregeringen sköter de uppgifter inom hälso- och sjukvården som hör till regionförvaltningsverken enligt rikslagstiftning.

Avslutningsvis har landskapsregeringen förstått att en större revidering av lagstiftningen kring yrkesutbildade personer är under beredning. Landskapsregeringen ser gärna att social- och hälsovårdsministeriet tar kontakt med landskapsregeringen i beredningsprocess så att landskapsregeringen bereds möjlighet att påverka i ett tidigt skede i den kommande revideringsprocessen.

Minister

Arsim Zekaj

Jurist

Marcus Söderholm

FÖR KÄNNEDOM

Johan Ehn, Ålands representant i Helsingfors, johan.ehn@regeringen.ax
Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi